

fuldt udbatteret her. Jeg kan altsaa for saa vidt erklære mig ganske enig med det ærede Medlem, der først havde Ordet (Schlegel), som ogsaa jeg maa ønske, at dette Spørgsmaal bliver fuldstændig underløst og fuldt udbatteret. Roesukfertilvirkningens store Betydning søges jo ikke alene deri, at den har vist sig at være en kraftig Løstestang for en fuldkommen Udvikling af Agerbruget, men, saaledes som udtalt af det 7de ærede Medlem for 2den Kreds (Schlegel), dens Betydning søges ogsaa deri, at den giver Leilighed til forøget Arbeidsvirksomhed, forøget Arbeidsfortjeneste. Endnu et tredje Moment, som jeg ikke har hørt fremført af de ærede Talere, men som ogsaa hyppig gjøres gjældende, er dette, at man ved i Landet selv at tilvirke sin Forbrug af Sukker beholder Pengene i Landet. Dette sidste Argument er dog, som sagt ikke kommet frem fra nogen Side her, og jeg tror derfor ogsaa, at jeg vil være fuldkommen berettiget til at lade det ligge. Roesukkerens Betydning for Landets Agerbrug tror jeg ikke, at det Mange ere blinde for; men hvad der derimod neppe staa med fuldt den samme Klarhed for Alle, er, om Sukkerroedyrkingen har en større Betydning for Agerbruget, end Roesukkerens overhovedet har. Det er jo fuldt vel bekendt for alle Landmænd, og, jeg tør vel ogsaa sige, for de fleste Afke-Landmænd, at ingenlunde den eneste eller fornemste Anvendelse af Roesukker er den at tilvirke Sukker af dem, men at de ogsaa finde en nyttig Anvendelse paa flere andre Maader end denne. Dersom det nu kunde godtgjøres, at Roesukker i bedste Udstrækning kun kunde finde Sted, hvor den stod i Forbindelse med Tilvirkning af Sukker af en Del af de avlede Roesukker, saa vilde det jo tale mægtig for at fremme Sukkertilvirkningen af Roesukker ogsaa i vort Land. Det forekommer mig imidlertid, at der ikke hidtil er fremkommet noget Bevis for, at Sukkertilvirkning af Roesukker er den nødvendige Betingelse for, at Roesukkeren overhovedet kan faae et saadant Omfang, som man maa ønske for ønskeligt for Agerbruget, og det forekommer mig meget tvivlsomt, om overhovedet det Bevis kan søres, naar man ser hen til, at, saavidt mig bekendt, spiller Sukkertilvirkningen af Roesukker aldeles ingen eller i alt Fald en aldeles forsvindende Rolle, netop i det Land, hvor Roesukkerens spiller den største Rolle i Agerbruget. Min Sympathi som Landmand er i bedste Maal for Roesukkerens; men det er, i det Mindste hidtil, ikke gaaet op for mig, at Tilvirkning af Sukker af Roesukker er en Betingelse for, at Roesukkeren kan vinde Terrain hos os. Selv om det imidlertid skulde være Tilfældet, selv om en Sukkertilvirkning af Roesukker mægtig skulde fremme Dyrkingen af Roesukker i Landet, saa maa man dog ikke gjøre sig nogen overdreven Forventning om Udstrækningen af denne Virkning. Man maa jo dog erindre, at det, der ales om, er kun at tilvirke det Quantum Sukker,

som Landet selv forbruger; men det ganske vist meget betydelige Quantum Sukker, som fortæres her i Landet — omtrent 50 Millioner Pund — vil efter det almindelig antagne Gjennemsnitsantal for Produktionen af Roesukker pr. Tønde Land og for Tilvirkningen af Sukker pr. Centner Roesukker tilveiebringes af en Roesukkergrøde paa 20,000 Tdr. Land, altsaa paa 2 Kvadratomile af Landets Overflade. Nu er det jo givet, at man ikke kan dyrke Sukkerroer Aar efter Aar paa det samme Areal, men at de kun tage deres Plads i Rotationen; men selv om man tager Hensyn dertil og regner som Gjennemsnit, at Sukkerroerne ville komme tilbage hvert 5te Aar paa det samme Areal, saa vil dog Sukkerfabrikerens Indvirkning paa Landets Roesukker ikke kunne strække sig over mere end omtrent 10 Kvadratomile af Landet. Jeg tror altsaa, at man vel maa indrømme, at Sukkertilvirkningen kan faae en Indflydelse paa Udviklingen af Roesukkerens her i Landet, men at man ved Siden deraf maa erkende, at det paa ingen Maade er Tilfældet, at det kan faae Indflydelse paa Landets Agerbrug i dets Helhed, idet enhver Fabrik kun virker paa en meget begrænset Plac af Landet og ikke derud over. At Sukkerroen er en Vare, som ikke kan bære nogen lang Transport, behøver ikke nærmere Forklaring. Det andet Moment: Virkningen paa Arbejderbefolkningens Stilling har jo ganske vist ogsaa sin Betydning. Det forekom mig imidlertid, at omtrent det Samme, der af Hensyn hertil kan ansøres til Fordel for Sukkerfabrikerne, kan ogsaa ansøres til Fordel for de fleste andre industrielle Anlæg; thi saa vidt ere vi dog ikke endnu komne i Anvendelsen af Maskiner, at man kan undvære Haandkraften. Ethvert nyt industrielt Foretagende giver selvfølgelig Anledning til forøget Arbeidsvirksomhed, forøget Arbeidsfortjeneste, og det er ganske vist en absolut Fordel, for saa vidt som der er Arbeidskraft, der trænger til Sysselsættelse; men for saa vidt det Mødssatte er Tilfældet, for saa vidt de nye industrielle Anlæg kun kunne skaffe sig Arbeidskraft, enten ved Indforskivning fra Udlandet, hvad jeg tror har været Tilfældet i temmelig stort Maal med de bestaaende Sukkerfabriker, eller ved at unddrage andre, lige saa nyttige og virksomme Foretagender den fornødne Arbeidskraft, saa bliver det ikke nogen absolut Fordel. Et Moment, som i ethvert Tilfælde faar Betydning ved Bedømmelsen af, hvorvidt den nye Arbeidsvirksomhed kan siges at være til absolut Fordel for Samfundet, er det jo, om Arbeidsfortjenesten er vedvarende ens Aaret igennem. Der er jo nogle Fabriker, nogle industrielle Anlæg, som til en vis Tid af Aaret kræve en overordentlig forøget Arbeidskraft og til en anden Tid ikke forbruge nogen. Disse ikke vedvarende Arbeidsforbrugere ere, forekommer det mig, altid af en noget tvivlsom Fordel, og navnlig, naar de kræve den store Tilgang af Arbeidskraft paa samme Tid, som Landets Hovedindustri netop